

Directeur van de Duinwaterleiding 's-Gravenhage, ir. J. Hieter:

'Bij de fusie zal het natuurbeheer een zeer belangrijke plaats krijgen!'

Anneke Helmens & Theo Verstrael

Op 1 december 1984 werd ir. J. Hieter, van huis uit bruggenbouwer, directeur van de Duinwaterleiding van 's-Gravenhage. Na gewerkt te hebben bij de Polder Walcheren, de Dienst der Genie en bij Openbare Werken in Haarlem polste de vroegere directeur van de DWL, de heer Bosch, hem op advies van zijn Delftse hoogleraar in 1968 voor een baan bij de DWL. Hij werd aangezocht om een plan te ontwikkelen en uit te voeren dat ten doel had Maaswater voor infiltratie in de Scheveningse duinen te gaan gebruiken in plaats van het meer verontreinigde Lekwater. Hij dacht daarvoor zo'n drie jaar nodig te hebben; dat zijn er inmiddels al twintig geworden.

Watertoren bij het pompstation Scheveningen (foto: T. Verstrael).

In de organisatie van de drinkwatervoorziening in Zuid-Holland zullen zich waarschijnlijk in de komende jaren belangrijke ontwikkelingen gaan voordoen. Op basis van de Waterleidingwet wil de provincie de productie en distributie van drinkwater gaan onderbrengen bij drie grote bedrijven. De Duinwaterleiding van 's-Gravenhage vervult bij die plannen een voortrekkersrol. De vragen, welke gevolgen de voorgenomen fusie zal hebben voor het beheer van de duingebieden en hoe de plannen doorwerken in de beleidsbeslissingen, die momenteel in Meijndel op stapel staan, vormden meer dan voldoende aanleiding om te gaan praten met een van de belangrijkste pleitbezorgers van de fusie, de huidige directeur van de DWL, ir. J. Hieter.

Alenige tijd zijn de plannen van de provincie Zuid-Holland over een fusie van waterleidingbedrijven bekend. Wat houden die plannen eigenlijk precies in? De aanleiding voor de nu voorliggende voorstellen is hoofdstuk 3 van de Waterleidingwet, waarin een doelmatige drinkwatervoorziening als belangrijkste doel wordt geformuleerd. De provincie is van mening dat door de huidige organisatie met 24 verschillende drinkwaterbedrijven niet aan die doelmatigheid kan worden voldaan. Daarom heeft zij voorgesteld om op basis van het type grondstof een driedeling te maken. In het oosten van de provincie, te weten de Rijnstreek en Gouda, wordt gezuiverd grondwater gebruikt. Het zuidelijk deel van de provincie, dat is Rotterdam en omgeving, bereidt zijn drinkwater uit rivierwater (de Maas) dat wordt opgeslagen in de spaarbekkens in de Biesbosch, waarna het langs chemische weg wordt gezuiverd. Het westen gebruikt ook Maaswater maar dat rivierwater wordt via duinfiltratie getransformeerd tot kunstmatig grondwater.

In welke fase bevinden de plannen zich momenteel?

De Raad van State heeft vorig jaar de driedeling doelmatig bevonden maar vond de stappen, die naar de fusie moesten leiden, juridisch niet in orde. Hierdoor verdween het eerste reorganisatieplan van tafel. De provincie heeft vervolgens haar voorstel heroverwogen, maar is uiteindelijk bij de driedeling gebleven. Dit nieuwe voorstel is in enkele adviesorganen aangenomen waarna een inspraakronde volgde. In februari wordt over de daarbij ingediende bezwaren een hoorzitting gehouden waarna het plan in maart door de Provinciale Staten kan worden vastgesteld. De verwachting is dat de Kroon dan binnen een jaar uitspraak zal doen, dus ik reken erop, dat de zaak in maart 1990 rond is. Een lange weg, maar de moeite waard!

Voorstander fusie

Het is bekend dat U een groot voorstander bent van de samenvoeging. Waarom?

Ja, de DWL is een hartgrondig voorstander van de driedeling en dat heeft ten dele historische achtergronden. Al in de zeventiger jaren was ik actief in werkgroepen die zich wilden beraden over samenwerking tussen waterleidingbedrijven op vrijwillige basis. In eerste instantie ging dat vooral om de productie. Hoewel we in die tijd veel hebben bereikt, ook op politiek niveau, is die samenwerking er nooit gekomen omdat met name het Leidse bedrijf zich bij voortduring negatief opstelde. Als concreet resultaat heeft dit overleg wel de samenwerkingsovereenkomst tussen de DWL en het Westlandse bedrijf opgeleverd. Samenwerking tussen de bedrijven kan de doelmatigheid van de productie van drinkwater en het natuurbeheer alleen maar ten goede komen. Tenslotte zijn er in een groot bedrijf meer mogelijkheden om voor allerlei situaties goede oplossingen te bedenken. Bovendien spreid je het bedrijfsrisiko: als ergens de voorziening om wat voor reden dan ook uitvalt kan dat binnen het bedrijf worden opgevangen.

Momenteel zijn er verschillende beheerders die verantwoordelijk zijn voor het natuurbeheer in de betreffende duingebieden. Hoe stelt U zich de organisatie van het terreinbeheer na de fusie voor?

Mijn voorkeur gaat uit naar één beheerder, de nieuw opgerichte N.V. Duinwaterbedrijf Zuid-Holland, van het duingebied tussen Hoek van Holland tot en met Berkeide, met uitzondering van het Haagse Westduinpark. Maar alle belanghebbenden moeten mijns inziens bij de beheers-

plannen worden betrokken, op verschillende niveaus. De wetenschappelijke begeleiding van het onderzoek ten behoeve van het terreinbeheer kan in handen blijven van het Meijendelcomité (in een uitgebreidere samenstelling). De advisering over het toegepaste terreinbeheer behoort dan tot de taken van de Commissie Advies Duinbeheer. Voor grondeigenaren en terreinbeheerders van het duinterrein kan een bestuurlijk overleg worden ingesteld.

Uiteraard dringt zich dan de vraag op welke garanties er zijn dat een directeur van een drinkwaterbedrijf, die tenslotte door met name natuurbeschermingskringen met een gezond wantrouwen wordt bekeken, inderdaad de adviezen en plannen opvolgt? Naar mijn idee kan die controle worden uitgeoefend via de Raad van Commissarissen. Hierin hebben in ieder geval 10 commissarissen uit de betrokken gemeenten zitting. Daarnaast zal nog een drietal andere commissarissen in dit college zitting hebben, waaronder één die speciaal is belast met het natuurbeheer. Via het beheersplan, dat wordt opgesteld door de grondeigenaren en terreinbeheerders, daarin geadviseerd door het CAD en het Meijendelcomité, is er ook nog een mogelijkheid van controle.

Organisatie van het natuurbeheer

Dat zijn nogal verstrekkende plannen! Is er reeds overleg geweest met de huidige terreinbeheerders?

Wij hebben als DWL goede contacten met het Staatsbosbeheer omdat wij in het recente verleden al een gezamenlijk beheersplan hebben opgesteld voor Meijendel. Met hen hebben wij over het natuurbeheer, zoals dat zou moeten plaatsvinden na de fusie van gedachten gewisseld, maar daar deed zich het probleem voor dat bij het Staatsbosbeheer nog vele zaken onduidelijk zijn als uitvloeisel van de net uitgevoerde verzelfstandiging. Met andere beheerders is deze kwestie nog niet aan de orde geweest.

In de discussie over de gewenste organisatie van het natuurbeheer na de fusie is ook de mogelijkheid geopperd dat een aparte stichting het beheer op zich zou gaan nemen. Hoe denkt U daarover?

Ik zie vooral praktische bezwaren aan die oplossing; waar zal het geld vandaan moeten komen? Ik zie veel meer in een konstruktie waarin het waterwinbedrijf het beheer op zich neemt. Maar gezonde argwaan ten aanzien van die oplossing vind ik zeer op zijn plaats! Maar er zijn zowel privaatrechtelijk (via statuten, erfpachtkontrakten, beheersplan, bestuurlijk overleg) als publiekrechtelijk (provincie, gemeenten, allerlei inspraak- en bezwarenprocedures) voldoende mogelijkheden om die argwaan teniet te doen.

Gaan er na de fusie in de produktie van drinkwater andere accenten gelegd worden?

De duinen zijn voor de waterwinning, vooral uit het oogpunt van volksgezondheid, nog altijd heel belangrijk vanwege de strategische grondwatervoorraad en de zuiverende werking van het duinzand. Maar natuurlijk ga je naar gebieden kijken met de meest optimale waterwinning en de minste schade aan de duinen. In mijn filosofie kan diepinfiltratie echter niet zonder oppervlakte-infiltratie. Als de aanvoer van het water voor de diepinfiltratie stagneert, moet je een buffervoorraad hebben in de infiltratieplassen. Alleen wanneer de aanvoer van rivierwater gegarandeerd ongestoord kan plaatsvinden, vervalt de noodzaak van oppervlakte-infiltratie. Maar het zal nog een hele lange tijd duren voordat wij zo ver zijn!

In het Leidse gebied is een dunne zoetwaterbel aanwezig. Gezien de jarenlange roofofbouw, die op het gebied heeft plaatsgevonden, zal op grote schaal verzilting zijn opgetreden. Bij diepinfiltratie in dat gebied moet er eerst veel zoetwater worden ingepompt om het zoute water weg te drukken om daarna te gaan produceren. Het zou een goede zaak zijn als de LDM zou toetreden tot het nieuwe duinwaterbedrijf. Op die manier zou veel meer kunnen worden bereikt met veel minder schade aan de natuur.

Tweede diepinfiltratieproject

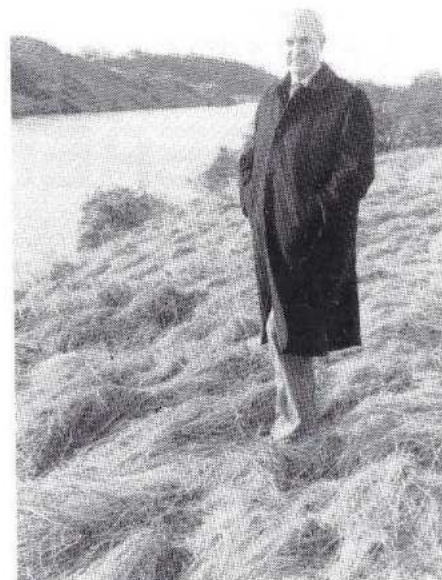
Laten wij even terug gaan naar uw beheersgebied, Meijendel. Er zijn plannen voor een tweede diepinfiltratieproject als het project in de Vlake van Waalsdorp slaagt. Waar gaat dat project komen?

Als het aan mij ligt, zal ik dat tweede project situëren in het verlengde van het eerste project in de Vlake van Waalsdorp. Daar liggen verscheidene schelpenpanden waaronder ik de buizen kan leggen; weinig schade dus. Een derde project zou in de hoofddader kunnen worden gemaakt. Volgens mij is de schade aan het duin daar ook gering omdat ik daar een ander infiltratiesysteem wil gaan volgen: niet, zoals in Waalsdorp, in het midden een persputtenrij met aan weerszijden winningsputten, maar pers- en winningsputten om en om. Dan hoeft er niet extra te worden gegraven! Voor ons levert dat het voordeel op dat je bezig kan blijven in je eigen gebied met een bekende ondergrond. Dat biedt niet alleen economische en technische voordelen maar ook voordelen op het gebied van de bescherming van de bronnen. Dergelijke voordelen zijn natuurlijk afwezig in gebieden buiten de duinen, nog los van alle andere belangen die daar een rol gaan spelen.

Nota Integraal Duinbeheer

In de Nota Integraal Duinbeheer van de gemeente 's-Gravenhage wordt een lans gebroken voor het inschakelen van de Dienst Groenvoorzieningen en Milieu bij het beheer van Meijendel. Hoe staat u daar tegenover?

Dat voorstel is inmiddels van tafel, het

Ir. J. Hieter, directeur van de Duinwaterleiding van 's-Gravenhage (foto: T. Verstrael)

beheer van de gronden van Den Haag blijft bij de DWL en straks bij het nieuwe bedrijf.

De DGM zal wel bij de uitvoering van het beheer worden betrokken, met name in de Westduinen.

Betekent dat dan ook het einde van het omstreden fietspad 10 van Den Haag naar de boerderij Meijendel?

Nee, helaas niet, want dat fietspad is onderdeel van het provinciale fietspadenplan en als zodanig overgenomen in de Nota Integraal Duinbeheer. Persoonlijk hoop ik echter van harte dat de provincie zijn zin niet zal doorzetten, want dan zal er gigantisch vergraven moeten gaan worden in het nu nog vrij ongeschonden gebied, De Oude Rijs.

Regeneratie

De provincie ziet ook in Meijendel goede mogelijkheden voor regeneratie. Toch heeft de DWL erg afhoudend gereageerd: eerst 10 jaar wachten, dan verder kijken. Voor een 'groen' bedrijf als de DWL is dat een nogal verrassende reactie!

Ja, maar wij hebben als waterleidingbedrijf met meer belangen te maken dan alleen natuur! Onze reactie sluit aan bij die van de Vereniging van Waterwinbedrijven in Nederland. De nota van de provincie was sterk politiek getint en wetenschappelijk niet goed onderbouwd. Ik zou het daarom zo willen stellen: de onderbouwing van de nota deugt niet, maar wij staan achter de intentie. Waarom dacht u dat wij in de Bierlap en Kijfhoek reeds gestart zijn met onderzoek naar de mogelijkheden van regeneratie aldaar?

Drs. A.A. Helms is adjunct-secretaris bij de Natuurbeschermingsraad; drs. T.J. Verstrael werkt als wetenschappelijk medewerker bij het Centraal Bureau voor de Statistiek.